

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004

22 juli 2004

VOORSTEL VAN DECREET

**– van mevrouw Marijke Dillen, de heer Filip Dewinter en mevrouw Gerda Van Steenberge –
houdende de invoering van een opvoedersloon**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Bevoegdheid

De bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kent in artikel 5, §1, II, 1°, het gezinsbeleid met inbegrip van alle vormen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen toe aan de bevoegdheid van de gemeenschappen. Zoals blijkt uit de vaste rechtspraak van het Arbitragehof hebben de grondwetgever en de bijzondere wetgever, voorzover zij er niet anders over hebben beschikt, aan de gemeenschappen en gewesten de volledige bevoegdheid toegekend tot het uitvoeren van de regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden (Arbitragehof, nr. 2/97, 16 januari 1997; Arbitragehof, nr. 42/97, 14 juli 1997; Arbitragehof, nr. 11/98, 11 februari 1998; Arbitragehof, nr. 73/98, 17 juni 1998; Arbitragehof, nr. 26/99, 3 maart 1999; Arbitragehof, nr. 40/99, 30 maart 1999). De gemeenschappen en gewesten zijn bijgevolg bevoegd voor het totale gezinsbeleid.

De gemeenschappen zijn bevoegd om, binnen het raam van de aangelegenheden die hun zijn toevertrouwd, onder de bevoegdheid 'bijstand aan personen' geldelijke tegemoetkomingen in te stellen. Ook dit wordt bevestigd door de rechtspraak van het Arbitragehof (Arbitragehof, nr. 110/99, 14 oktober 1999, overw. B.7.6.2).

Het onderhavige voorstel is een instrument tot het voeren van een gezinsbeleid: door het toekennen van een opvoedersloon wordt beoogd om ouders de vrijheid van keuze te geven om thuis te blijven en zich voltijds bezig te houden met de opvoeding van de kinderen. Er wordt naar gestreefd de opvoedende taak van de thuiswerkende ouder de waarde toe te kennen die ze verdient.

De tegemoetkoming die door dit voorstel wordt ingevoerd, kan worden gekwalificeerd als een maatregel van gezinsbeleid bedoeld bij artikel 5, §1, II, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Dat wordt uitdrukkelijk bevestigd in het advies van de Raad van State, L.29.847/1.

Dit voorstel van decreet is eerder neergelegd als een wetsvoorstel bij de Kamer van Volksvertegenwoordi-

gers (Stuk 0426/001 van 4 februari 2000). Uit het duidelijke en ondubbelzinnige advies van de Raad van State van 31 maart 2000 (L.29.847/1) blijkt duidelijk dat dit voorstel niet behoort tot de federale bevoegdheid en dat het, gelet op de inhoud, niet kan worden ingeschreven in de bestaande sociale zekerheid.

De Raad van State heeft grondig onderzocht of de inhoud van dit voorstel niet valt onder de aan de bevoegdheid van de decreetgever onttrokken bepalingen. Ook hier is de Raad van State bijzonder duidelijk: onderhavig voorstel valt niet onder de uitzonderingsbepalingen van die materies die om diverse redenen zijn onttrokken aan de bevoegdheid van de decreetgever. De wettelijk ingebouwde bevoegdheidsreserves kunnen niet worden ingeroepen om te besluiten tot de bevoegdheid van de federale wetgever. Het aannemen van dit voorstel als onderdeel van het gezinsbeleid, bedoeld in artikel 5, §1, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, behoort tot de bevoegdheid van de onderscheiden decreetgevers. In Brussel-Hoofdstad behoort dit tot de bevoegdheid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, aangezien het om een maatregel gaat die rechtstreeks op personen van toepassing is.

Over de bevoegdheid kan bijgevolg geen discussie bestaan.

Inhoudelijk

Het gezin is de grondslag van een evenwichtige samenleving. De cultuur- en waardenoverdracht op de kinderen kan er in normale omstandigheden verlopen onder optimale voorwaarden.

De indieners bepleiten een beleid dat het gezin zijn onvervangbare plaats in onze samenleving geeft. Gezinnen dienen door het beleid te worden gestimuleerd. Zij moeten als een rijkdom voor het eigen volk en de toekomst worden beschouwd. De aanwezigheid van kinderen brengt een dynamisering van de samenleving tot stand en maakt de samenleving beter bestand tegen de uitdagingen van de tijd.

Gezinnen moeten opnieuw volledig alle kansen krijgen om bepaalde keuzen te kunnen maken. De uitbouw van een degelijk, kwaliteitsvol gezinsbeleid, waarin rekening wordt gehouden met de wil en de keuzevrijheid van alle ouders, is een absolute prioriteit.

Eén van de hoofdmotieven, zoniet het belangrijkste, van dit voorstel is de bekommernis een échte keuzevrijheid te garanderen voor ouders met kinderen tussen thuisblijven enerzijds of buitenshuis werken anderzijds. De indieners willen daarbij uitdrukkelijk beklemtonen dat beide mogelijkheden voor hen volledig gelijkwaardig zijn.

Deze vrijheid bestaat helaas in vele gevallen niet, meestal louter om financiële redenen. Het is de plicht van de overheid deze gezinskeuze te ondersteunen. Vandaag bestaat enkel de bereidheid voldoende financiële middelen vrij te maken voor ondersteunende maatregelen voor gezinnen waar de beide partners buitenshuis werken.

Terecht wordt veel aandacht besteed aan maatregelen die een harmonieuze combinatie tussen gezin en arbeid mogelijk maken. Ook het Vlaams Belang is daarvan een voorstander en ondersteunt dergelijke maatregelen.

Zo gaat er bijvoorbeeld terecht veel aandacht naar de uitbouw van een degelijke, kwaliteitsvolle en betaalbare kinderopvang en het ter beschikking stellen van voldoende financiële middelen binnen de Vlaamse begroting. Eveneens is er de huidige fiscale regeling die in een – volledig terechte – aftrek voorziet voor de uitgaven van kinderopvang. Maar door een gebrek aan fiscale voordelen voor de thuiswerkende ouder worden de ongelijke financiële rechten voor ouders die er bewust voor kiezen hun kinderen zelf op te voeden, nog meer scheefgetrokken.

Het toekennen van een eigen statuut voor de thuiswerkende ouder is bijgevolg noodzakelijk. De indieners willen de opvoedende taak van de thuiswerkende ouder de waarde toekennen die ze verdient. Kinderen hebben en opvoeden is de meest natuurlijke en de belangrijkste taak van de ouder(s). Het heeft echter geen zin financiële middelen vrij te maken voor onthaalouders – waar de indieners als principe eveneens absolute voorstanders van zijn – als men de opvoeding van de eigen kinderen als een volwaardige dagtaak beschouwt. De keuze voor het kind is immers één van de meest vooraanstaande vormen van sociale verantwoordelijkheid.

Eén van de meest prangende problemen waarmee Vlaanderen de eerstkomende decennia te maken krijgt, is dat van de vergrijzing van de bevolking. De demografie moet ons bewust maken van het

onrustwekkende fenomeen van de denataliteit. In Vlaanderen zijn er nooit eerder zo weinig kinderen geboren als vandaag. In vergelijking met 1970 is het geboortecijfer in Vlaanderen gedaald met 20.000 eenheden.

Het gemiddelde kinderaantal bij de huisvrouw ligt hoger dan bij de beroepsactieve vrouw. Omdat meer en meer vrouwen beroepsactief zijn geworden, betekent dit dat het huidige vruchtbaarheidscijfer gedaald is tot ongeveer 1,50. Bij een herstel tot een gemiddelde van circa 2 kinderen vermindert de ultieme verouderingsgraad op een zeer significante wijze.

Het is belangrijk dat dit herstel tijdig gebeurt, dat wil zeggen voor de vergrijzingsgolf zich het meeste manifesteert. Zo niet zouden de jongeren, het nieuwe, van de actieve bevolking afhankelijke bevolkingsdeel, zich voegen bij het andere afhankelijke bevolkingsaandeel, de gepensioneerden, en krijgen we een ongemeen ongezonde verhouding tussen de actieven en de niet-actieven (bron: Dr. Lesthaeghe, “De demografische problematiek: perspectieven op een langere termijn”).

Momenteel bedraagt die verhouding al 100 bijdragebetalers per 103 uitkeringstrekkers. Deze wanverhouding actieven/niet-actieven moet worden opgevangen. Omdat de gemiddelde leeftijd van de bevolking verhoogt, moeten 65-plussers op een flexibele manier de gelegenheid krijgen hun actieve loopbaan voort te zetten in het licht van de langere levensverwachting, op voorwaarde uiteraard dat ze daarvoor zelf in volledige vrijheid kunnen opteren. Sommigen hopen dat het tekort in de categorie van de actieve bevolking zal worden opgevangen doordat de meeste vrouwen beroepsactief zullen worden, anderen rekenen dan weer op een nieuwe golf van immigratie. Op lange termijn kan dat geen oplossing bieden. Door de toenemende beroepsactiviteit zal het aantal kinderen nog meer afnemen. De aanvulling van het geboortetekort door een positief migratiesaldo is onaanvaardbaar, dat lost immers het probleem van de vergrijzing als zodanig niet op. Op middellange termijn betekent dit dat nog meer pensioenen moeten worden uitgekeerd, veeleer dan dat de bevolkingsspiramide zich in een gezonde richting zou ontwikkelen. Een degelijke gezinspolitiek is het enige waardevolle alternatief.

Het Vlaams Belang bepleit al lang een politiek die een harmonieuze combinatie tussen gezin en arbeid mogelijk maakt. Het Vlaams Blok eist steeds conse-

quent dat het beleid daarvoor de nodige financiële middelen vrijmaakt. Maar verhoogde kinderbijslagen, een bedrijfsorganisatie die meer op werknemers met gezinsverplichtingen is afgestemd en/of een betere kinderopvang alleen zullen de bevolkingsvermindering niet tegenwerken. Uit studies van het Centrum voor bevolkings- en gezinsstudies (CBGS) blijkt dat gezinnen waarvan één van beide partners thuis werkt, meer kinderen hebben of willen hebben: 54% heeft of wil minstens drie kinderen, maar 24% beslist om financiële redenen niet tot verdere gezinsuitbreiding over te gaan. Het is een logische vaststelling dat financiële overwegingen de kindervens bij één-inkomensgezinnen naar beneden drukken.

Het is dan ook belangrijk dat ouders die thuis willen blijven om hun kinderen zelf op te voeden, daartoe de gelegenheid krijgen en dat het beleid daarvoor de nodige financiële middelen vrijmaakt, teneinde de ouder die er, in volle vrijheid en bewust, voor kiest de professionele carrière tijdelijk te onderbreken om zelf in te staan voor de opvoeding van de kinderen, ten volle te ondersteunen.

Deze overwegingen hebben geleid tot dit voorstel van een opvoedersloon, waarvan het principe is dat een thuiswerkende ouder – afhankelijk van het aantal kinderen – een opvoedersloon krijgt uitgekeerd, dat kan oplopen tot 140% van de onderbrekingsuitkering die wordt uitbetaald in het kader van het ouderschapsverlof.

De economische waarde van de huishoudelijke arbeid is moeilijk te bepalen en is zeker subjectief. Belangrijker echter zijn de resultaten van de thuis verrichte opvoedingsarbeid die zowel het individu, het gezin, als de gemeenschap ten goede komen.

Het opvoedingswerk is productief en welvaartschepend, net zoals mensen die hun kennis verkopen, hun vaardigheden, hun emoties enzovoort. De waarde van dat menselijke kapitaal wordt wel meegerekend in het bruto nationaal product en wordt derhalve als welvaart aanzien. Dat dient ook te gebeuren voor het opvoedingswerk. Ook hier wordt menselijk kapitaal voor de volgende generaties opgebouwd.

Het is dan ook bijzonder belangrijk het te grote inkomensverschil weg te werken tussen de ouders die ervoor kiezen of willen kiezen zelf zorg te dragen voor de opvoeding van de kinderen, en de ouders die beiden buitenshuis werken en hun kinderen toevertrouwen aan een of andere vorm van kinderopvang, waarvoor wel de bereidheid bestaat om de nodige financiële middelen vrij te maken. De indieners wil-

len bovendien uitdrukkelijk beklemtonen dat ook dit een belangrijke en absoluut noodzakelijke optie is en moet blijven teneinde een harmonieuze combinatie tussen gezin en arbeid mogelijk te maken. Het Vlaams Belang pleit al lang voor een goede, betaalbare en kwaliteitsvolle kinderopvang. Beide systemen zijn duidelijk complementair: zij bevorderen enkel en uitsluitend de volledige, échte keuzevrijheid van de ouders. Maar een samenleving die wel financiële middelen wil investeren in de opvang van de kinderen door derden, dient evengoed de ouder te vergoeden die zelf bewust en bereidwillig de bereidheid aan de dag legt om zelf te zorgen voor de opvang van het eigen kroost.

Onderhavig voorstel voorziet in de toekenning van een opvoedersloon en is van toepassing op de thuiswerkende ouder die na de datum van de inwerking-treding minstens één kind ten laste heeft.

Binnen het geheel van de sociale zekerheid, waarvoor Vlaanderen helaas tot op heden nog steeds niet de volheid van bevoegdheden heeft, maar wat voor de financiering absoluut niet onbelangrijk is, dient te worden gesteld dat een deel van de kostprijs van dit voorstel van decreet kan worden teruggewonnen door het wegwerken van de schijnheilige toestand die ouders die hun kinderen zelf wensen op te voeden ertoe noopt zich op de werkloosheid te beroepen. Er is eveneens een effect op loopbaanonderbreking en de daaraan gekoppelde werkverschaffing aan echte werklozen.

De indieners zijn bijzonder verheugd over het duidelijke advies van de Raad van State die ertoe besluit dat onderhavige materie behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van de gemeenschappen.

De indieners durven dan ook de hoop uitdrukken dat het Vlaams Parlement het ernstig meent met het uitbouwen van een degelijk, kwaliteitsvol gezinsbeleid in het algemeen, en de erkenning van de thuiswerkende ouder die er bewust voor kiest thuis te blijven in het belang van de zorg en de opvoeding van de kinderen.

Marijke DILLEN

Filip DEWINTER

Gerda VAN STEENBERGE

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Iedere ouder die geen beroepsactiviteit heeft, of zijn beroepsactiviteit stopt of onderbreekt met het oog op de opvang en de opvoeding van minstens één kind ten laste, heeft recht op een opvoedersloon.

Het opvoedersloon kan niet gecumuleerd worden met beroeps- of vervangingsinkomsten. Het opvoedersloon kan gecumuleerd worden met kinderbijslag.

Het opvoedersloon is niet cumuleerbaar met een belastbaar inkomen dat hoger ligt dan het geïndexeerde bedrag, overeenstemmend met een maximale forfaitaire aftrek van bedrijfslasten, overeenkomstig artikel 51, derde lid, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

Artikel 3

§1. Het opvoedersloon bedraagt:

- 1° 100% van de onderbrekingsuitkering in het kader van het ouderschapsverlof voor één kind ten laste;
- 2° 120% van de onderbrekingsuitkering in het kader van het ouderschapsverlof voor twee kinderen ten laste;
- 3° 140% van de onderbrekingsuitkering in het kader van het ouderschapsverlof voor drie of meer kinderen ten laste.

Met de onderbrekingsuitkering wordt de onderbrekingsuitkering bedoeld, vastgesteld in artikel 6, §3, 3°, van het Koninklijk Besluit van 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen.

§2. Het opvoedersloon is maandelijks betaalbaar aan de rechthebbende ouder.

Artikel 4

De Vlaamse Regering stelt de nadere regels vast inzake de organisatie en de aanvraag en de uitbetaling van het opvoedersloon.

Artikel 5

Het opvoedersloon valt ten laste van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 6

Dit decreet heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2006.

Marijke DILLEN

Filip DEWINTER

Gerda VAN STEENBERGE
